

Годишенъ абонентъ:

За България 80 лв.
За странство 160 лв.
За Америка 2 дол.

ОБЯВЛЕНИЯ:

2 лева кв. см.

Брой 2 лева

СЛЕДПРАЗНИЧЕНЪ ВЕСТНИКЪ ЗА НАЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ

Записване на абона-
ментитъ се придружа-
ва съ сумата

Редактира комитетъ

Адресъ „Св. Добруджа“ — София

Главенъ редакторъ

Д-ръ П. Вичевъ

Телефонъ № 4575

57 Рождество

Пътя къмъ свободата

Бретонъ иска автономия
федерализмъ и въ Франция

(Посвѣщава се на Изп. Комитетъ за просвѣтление)

Въ северо-западната частъ на Франция е областта Бретонъ. Населението на тая областъ значително се различава отъ французитъ и води началото си отъ Келтитъ. Тая областъ и нейното население сж играли голѣма роля въ историята на англо-саксонцитъ и французитъ между V—XII в. И до день днешенъ бретонцитъ сж си запазили езика и обичаитъ. Тѣ сж католици. Тѣ се чувстватъ, като отдѣленъ националенъ елементъ отъ френцитъ, но който е билъ подложенъ на франсизация. Още прѣзъ голѣмата война то е отпочнало борба за своята автономия. По случай освѣщаванieto на единъ паметникъ, който символизира присъединението на Брегонъ къмъ Франция, единъ комитетъ отъ седемъ души излъзе съ манифестъ, съ който пледираше за Свободенъ Бретонъ.

Борбата подъ това знаме зна-

чително се засили слѣдъ войната. Нови кадри отъ млади хора се групираха около списанието „Breiz Atao“ (Всѣкога Бретонъ). Малко врѣме слѣдъ започването на това списание то си постави за целъ и започна теоритизирането на доктрината за бретонския автономизмъ. Новата национална идеология около списанието „Breiz Atao“ раздвижи цѣлата стара интелегенция и партии, които слѣдваха принципитъ за локалнитъ областни интереси.

Католицитъ обаче, които отдавна водятъ борбата срещу свѣтската властъ още отъ раздѣляне на църквата отъ държавата, използваха новата програма на списанието и го приобшиха къмъ себе си. Влѣзоха въ връзка съ елзасцитъ автономисти и отпочнаха колективна борба срещу централизма на Парижъ.

На 1927 г. се състоя конгресъ на бретонцитъ въ гр,

Распорденъ, където групата около списанието „Breiz Atao“ направи своето изложение по националния въпросъ и какъ тѣ го разбиратъ. Споредъ тѣхъ думата „национализмъ“, не бива да се взема въ своя тѣсенъ и шовинистически смисълъ, но въ най-широкия смисълъ на националното движение, да пробуди заспащото национално съзнание, да го раздвижи и да го не остави да замира. Конгресътъ е ималъ голѣмъ успѣхъ. Създадохъ автономистическа бретонска партия и избраха централенъ комитетъ на миноритарнитъ националности въ Франция.

Съществениятъ задачи на тая автономистическа партия въ Бретонъ сж съ пробужданieto и организацията на бретонското съзнание да активизиратъ гражданитъ въ всички области на федерализма, както въ вътрѣшния животъ на Франция и като цѣль за постигане въ интернационално отношение върху икономическа база за свободна обмѣна и въ борба за ограничение до минимумъ рисковетъ за война, като се остави на всѣкъ об-

щество грижата за неговата политическа и социална организация и за неговото культурно развитие.

Бретонскитъ автономисти въ своята борба се облѣгатъ на федералиститъ въ Франция. Борбата на бретонцитъ не цѣли възврѣщанieto къмъ отживѣло минало, нито къмъ прѣмахнати форми — тѣ нѣматъ нищо ретроградно. Амбицията на бретонцитъ е да се нареди Бретонъ въ течението на модерния животъ, но съ своето отблѣзано участие. И въ това отношение, успоредно съ политическото списание „Breiz Atao“, бретонцитъ създадохъ цѣла своя модерна литература на свой бретонски езикъ, въ унисонъ съ всемирната. Сжщото нѣщо се отблѣзва и въ областта на изкуството, като изразителъ на които прояви се явиха списанията „Gwalarn“ (Северо-западъ) и „Koruos“ (Западъ).

Добруджанци подкрепете резолюцията на Софийскитъ добруджанци противъ изключванията.

Да се знае и помни

Да си потурнакъ и да станешъ по турчинъ отъ турчина, значи да си *ренегатъ*.

Да се зовешъ социалистъ, а да се обявишъ срещу борбитъ на подтиснатитъ народи за права, свободи и независимостъ, значи да си *социалъ-предателъ*.

Да дадешъ заповедъ на полицията да стрѣля, да паднатъ двама души убити и следъ това да стоваришъ отговорността на шефа си, значи не само, че си *убиецъ*, но още да си и *мошеникъ*.

Да влѣзешъ въ черква съ шапка на глава и съ цигара въ уста, а следъ това да имашъ безочieto, да се явишъ предъ християни и да имъ говоришъ за черковни права — трѣбва да си *шарлатанинъ, тартюфъ и лицемеръ*.

Е добре, това е Ясенъ Господиновъ.

ЧЕТЕТЕ

Свободна Добруджа

ТРИ ГОДИШНИНА

на „Свободна Добруджа“

Съ настоящия брой в. „Свободна Добруджа“ навлиза в третата си годишнина.

Три години при най-тежки политически и морални условия, в. „Свободна Добруджа“ води борбата с всичко гнило, развратно и престъпно, което бързо впило ноктите си в снагата на добруджанското движение и го застрашаваше да го погребее.

Когато на 1926 год. бандата на ВДРО вилнеше по границата, покровителствувана от голъми фактори; когато кражбите и конекрадствата, продажбата на жени, и убийствата се ширеха; когато сковани биваха всички уста, които имаха куража да станат изразители на възмущена общественост и индивидуална съвест; когато кметове и учители се убиваха, когато се организираха и провокираха погроми над населението, когато убиха най-достойния добруджански апостол *Дочо Михайлов*, обичан от цялия добруджански народ отсам и отатък, защото осждаше, гонеше разбойниците, конекрадците и търгащите в добруджанската светина, в. „Свободна Добруджа“ се яви, като изразител на покрусената добруджанска и българска съвест, като бич Божий срещу престъпниците.

И в. „Свободна Добруджа“ не остави дѣло не разбулено, не се стесни да посочи истинските виновници на дѣлата, въ тая престъпна система. Разбира се, че не беше лесна тая борба, когато всичко престъпно се беше организирано сръщу нас и се протежирало, като компенсация за „голъми заслуги“ в партизанските борби. Ние бърхме заплашвани, провокирани, тормозени, квалифицирани, като опасни за обществеността, за да се създаде диверсия около разкриваните най-важни престъпления и да бъдат оправдани репресалиите.

Това бѣ три години на тежка, преизпълнена с горчивини борба, но много полезна за самата добруджанска организация. И ние сме предволни, че успяхме да демаскираме цялата тая престъпна система, която бѣ пуснала дълбоки корени, въ добруджанските сръди и която все въ името на благородното освободително дѣло, се толерираше.

Тежка бѣше задачата на в. „Свободна Добруджа“ при съществуващата психоза на въбъсване и наситени с братска кръв души. Дваж по тежка бѣше тая задача при наличността на безхарактерност, посредственост, карьеризъм и ренегатство въ върховете на организацията. Защото когато в. „Свободна Добруджа“ гонеше страшния престъпен бабил, загнѣзил се въ недрата ѝ, въ унисон с разбойниците и конекрадците, тѣ улесняваха диверсията и покриваха съ безотговорност престъпниците. За това и днес ние продължаваме да ги сочиме като инспиратори и интелектуални виновници.

Времето лѣти, разумът се освежава, съвѣстите се прѣчистват. Ще дойде и деня, когато голѣмата заслуга на „Свободна Добруджа“ ще бѣде призната.

Но „Свободна Добруджа“ изигра колосална роля и продължава да играе въ пѣтя за самоопредѣленето на добруджанското освободително движение и за очистването му от гнусното партизанство.

Патриотството, съпътник на посредствеността и сервилността, се кръстоса съ изобилните престъпности въ злокачествения партизански живот на страната и които го измѣстиха отъ опредѣлените отъ естеството на националните борби развитие, усвоено отъ Разградския и Великия Добруджански Събори и слѣдвано до 1925 год.

Издигнатия знамена „Добруджа за добруджанци“ и „за една едина до устието на Дунава Свободна и Независима Добруджа“, бѣха погасени и стѣпкани въ калѣта отъ патриотаритѣ и социалѣ предателитѣ, които, покровителствувани отъ властѣ обрѣнаха национал — освободителното добруджанско движение въ арена на партизански карьеризъм и за вербуване на партизани — фашисти и предатели.

Слѣдъ дедективския търновски, и разбойнически извършен, дванадесетия конгресъ с праведливо ще носи прозвището на *полицейско-бандитски конгресъ*. Тѣ ще останатъ черни петна въ историята на добруджанското национално-освободително движение.

Животътъ безспирно крачи напредъ. В. „Свободна Добруджа“ слѣва неговитѣ етапи. Международните отношения отъ денъ на денъ се усложняватъ. Неговитѣ двигатели количествено растатъ. Успоредно съ сложната проблема на националните различия, въ отношенията на народитѣ, изкуствено се пластатъ други социално-икономически различия отъ шепанатрапници, които подъ формата на разни „мирни“ дѣговори, „помирители“ акции и благопожелания, засилватъ омразата и враждата между тѣхъ и ги пригаждатъ къмъ икономическо заваляване и политическо робство.

В-къ „Свободна Добруджа“, като органъ на национално-освободителните борби, демаскира тия фалшиви „благожелатели“, разбулва и ще продължава да разбулва пълкелитѣ замисли на разнитѣ близки и по далечни империалисти, малки и голѣми завоеватели и ще сочи правия път — истинския път за благоденствието на народитѣ, чрезъ непосредственото имъ разбирателство и федериране — единствената гаранция за тѣхния просперитетъ.

Тежъкъ е тоя кръстъ на борбата, въ пѣтя за Голгота, ала другъ нѣма. Затова е тѣй дълбокъ съ смисълъ, колкото е сладка и свободата. И ние сме щастливи, че можеме макаръ и съ слаби сили, да чистиме тоя труденъ път, обремененъ съ бурни и трѣне за тържеството на „Свободна Добруджа“.

Долу международните насилинически дѣговори и тѣхните крепители — сатрапи.

Да живѣе Свободна и Независима Добруджа!

Да живѣе Федерацията на Балканските Народи!

Да живѣе Федерацията на Подписанитѣ народи!

Добруджанци, осждете и отхвърлете противоправното изключване на Д-ръ Вичева, Ст. Конаклиева, Ив. Георгиева, Д. Ганева, П. Тютюнджиева, Д. Мирчевъ и всички Вичевисти.

Новата ромънска власт

Изпарени надежди

Непосредствено слѣдъ замѣняването на либералското правителство съ днешното на Маниу цялата българска партийна и желта преса, включително и провинциалната, подигнаха такъв шумъ че едва ли не искараха, че за ромънския народъ, за Добруджа и всички потиснати подъ ботуша на чокойската олигархия малцинства е настъпила нова ера.

Наистина борбата на Маниу за властъ се водеше въ името на голѣми декларации за права и свободи на всички на родности въ територията на Ромъния. Това обаче не можеше да бѣде достатъчно да затвори очитѣ ни предъ действителността. Кога, въ коя държава и коя властъ не е идвала въ името на пишци декларации а още на втория денъ отъ стѣпването си на властъ е изменяла на собственитѣ си декларации?

Вѣрно е, че въ промеждутъка отъ заемане властѣта до произвеждане изборитѣ се почва известно облекчение, като се спре върлуването на цинцарскитѣ и куцовлашки банди, но това незначително, че е една мѣрка за въдворяване редъ и спокойствие въ Добруджа. Това бѣше едно отъ средствата на всѣко правителство предъ изборитѣ и следователно не можеше и не биваше да послужи за поводъ да се прави агитация за ед а властъ, чиято политика е още перспективна.

Днесъ, не, а още първия денъ слѣдъ изборитѣ сведенията които пристигнаха отъ Добруджаносаха все по-печални и сръбни известия за нови вълуващи шайки, за грабежи надъ пшници, за убийства и изнасилвания, за арести, и побоища. А ония вѣстници които писаха хвалебствени статии за новата властъ не обелватъ ни збѣ за да корегиратъ изматата си. Нехроникиратъ дори онова, що става въ Добруджа надъ мирното добруджанско население.

Не е ли едно голѣмо престъпление това държане на българската преса? И съ какво може да се обяснява то, ако не съ сервилностъ къмъ новата чокойска властъ?

Ние изтъкнахме на времето още погрѣшното поведение на нашата преса и подчертахме, подчертаваме и сега, че положението въ Добруджа и другитѣ поробени страни нѣма да се подобри, ако и най-демократични и свободолубиви да сѣ правителствата на държавитѣ въ чийто територии сѣ тѣ. Факта, че има малцинства самъ по себе си изтъква и второто, че има подтисници и владетели. А това сѣ две понятия, които се взаимно отричатъ.

Прочетеното тронно слово при откриване на ромънския парламентъ е лишено доказателство въ наша полза.

Въ тронното слово се казва: „Ромъния и за въ бѣдѣще ще се базира върху съюзитѣ и приятелствата, които бѣха за пачатани въ общитѣ страдания и съ побѣдата.“

Безъ политика и демагогия казано това, значе следното: Ромъния ще крепи дѣговоритѣ за миръ, които хвърлиха въ робство, Македония, Добруджа, Тракия, Елзасъ и Лотарингия, и милиони други на роди, и ще брани придобивките отъ войната, ще крепи режима на империализма да държи въ робство и подчинение малцинствата и инороднитѣ и иновѣрни народности.

На друго мѣсто въ тронното слово се казва: „...Малцин-

„Le Temps“ за Балканитѣ

Югославия и Ромъния

В-къ „Le Temps“ на уводно мѣсто прави единъ прегледъ на положението въ Балкана. Като отбелезва острата национална политика, която продължава да съществуватъ въ Югославия и която коалицията на Словенския абатъ Корощецъ, не можа да я разреши, заключава, че 1928 год оставя тежко наследство за 1929 г. въ Югославия и че положението е много безпокойтелно.

Минавайки къмъ Ромъния, „Le Temps“ съ задоволство под чертава, че г. Маниу билъ по тактиченъ и че съумѣлъ да наложи въ изборитѣ едно внушително болшинство срещу незначителна оппозиция. Съ сигурностъ той щѣлъ да управлява обещавайки широки административни, политически и социални реформи.

Сжщитѣ констатации „Le Temps“ правеше и презъ 1927 год. когато либералитѣ поеха управлението, изтъквайки тогава, голѣмия авторитетъ на самия Братияно. И при все това отъ тоя авторитетъ за „Le Temps“ се съвършено всичко изпари.

Важното, което интересува французитѣ, то е че Маниу си остава вѣренъ на съглашенскитѣ сили, приятелството на които осигуряватъ подрѣжката на дѣговоритѣ, отъ които зависи независимостта на тая държава.

И действително това е важно, за да се подчертае, че поддржката на парижкитѣ мирни и допълнително тайни дѣговори означава да се поддържа сатрапията, подтисничеството и денационализаторската политика, която бѣше политика и на либералитѣ. А тъкмо това и трѣбва да се знае отъ подтиснатитѣ инородни и иновѣрни националности, че промѣната се управници, обаче системата си остава и това е първото задължение на всѣко ново балканско правителство да декларира за спокойствие то на империалиститѣ. Отъ тамъ произтича по нататъкъ и всѣка подрѣжка. Тѣкмо това и ние казваме, че подтиснатитѣ народности въ Ромъния не могатъ нищо радикално да очакватъ и отъ г. Маниу.

Добруджанци подкрепете резолюцията на Ескиджумайскитѣ си събрата противъ конгреса на бандитизма.

ствата ще се покровителствуватъ въ рамкитѣ на нашитѣ конституционни институции и въ духа на времето.

А споредъ ромънската конституция чуждитѣ поданици въ територията на държавата нѣматъ право на собственост надъ непокрити имоти, а българското население въ Добруджа се тълкува по произходъ и положение, като такова съ българско поданство и следователно политиката на обезземляване, ограбване и пропѣждане ще продължава да се слѣдва и отъ „демократичното“ земеделско правителство на Маниу на чисто конституционна база.

Подобрене положението на малцинствата ще дойде само съ пълното премахване на мирнитѣ дѣговори, които държатъ въ подчинение и робство дори и привидно свободни държави като България, Австрия, Германия и др.

Г. К.

За добруджанскитѣ турци въ Анадола.

Жертвитѣ на чокойска Ромъния.

(Специална кореспонденция). Цариградъ, 28. XII. 1928.

Десетъ години изминаха отъ какъ Ромънската чокойщина граби, убива, безчести и прогонва отъ Добруджа не само българското население, но и турското и татарското. Все едни и сжщи сръдства се употребяватъ спрѣмо всичкитѣ за да се денационализира Родина. Тукъ масово прииждатъ турци и татари. Тѣхнитѣ имоти въ Добруджа се заграбватъ тѣй както и на българитѣ или закупуватъ на безцѣнница, като се изнудватъ отъ каракачани и цинцари, които се настаняватъ въ домоветѣ имъ като господѣри Дограбването става още и по следния начинъ. Издаватъ имъ паспорти на различни цени отъ 2,000 до 30,000 левъ. За разрешение да си взематъ покщнината макаръ и вехти парцели, трѣбва да се откупватъ срещу заплащане двойни и тройни цени. Така оголени се изпращатъ добруджинскитѣ турци въ Турция.

Презъ тия десетъ години сж емигрирали повече отъ 65,000 души, отъ които само въ Стамбулъ има надъ 13,000. Татари надминаватъ 10,000. Заселватъ ги въ Бандърма и околността. Въ Анадола сж заселени 45,000. Само презъ тая година сж пристигнали отъ Добруджа 20,000, отъ които 15,000 сж заселени въ Одринъ, одринско, Чорлу и околността, а 3,000 въ Анадола. Болшинството емигранти пристигнали тая година сж отъ Силистренско и Тутраканско. Тия дни пристигнаха 10 семейства отъ с. Ай-Орманъ и Курудже-къой, Добричко. Очакватъ се други 10 семейства.

А тукъ грижитѣ по настаняване на бѣжанцитѣ сж слаби. Настаняватъ се въ безстопанствени имоти за селянитѣ по селата, а гражданитѣ по градоветѣ. Стойността на имотитѣ тѣ изплащатъ годишно за срокъ 10 години. Ако не го изплатятъ отнима имъ се имота. Никикъвъ инвентаръ, добитъкъ или семе не имъ се дава. Така емигрантитѣ сж принудени да търсятъ друга работа — съ бравда въ рѣка да сѣкатъ гори, други по карриери и мини, а трети като пристанишни работници.

Заселянитѣ въ Одринъ и Чорлу сравнително сж по-добре отъ ония въ Анадола.

Оземленитѣ сж длъжни да приематъ турско поданство и за винаги да се откажатъ отъ Добруджа. Освенъ правителствена, никаква друга национална организация не се позволява.

Навѣкжде ще видите не ония добруджански турци съ синя нова носия отъ рѣчна работа, съ дългитѣ сребърни кордони презъ шия, горди и засмѣни, а окжсани, полубоси, съ изпити бледи лица, да се мѣркатъ тукъ-таме и да търсятъ работа за кора хлѣбъ.

Ето въ какво положение се намиратъ и какъ се оземляватъ добруджанскитѣ турци тукъ. Нека то стане достояние на добруджанскитѣ турци.

Чолмечкимахленски.

Азъ съмъ противъ политическия лозунгъ — Свободна и Независима Добруджа въ рамкитѣ на Балканската Федерация. Но азъ съмъ и противъ лозунга за присъединението на Добруджа къмъ България. Тѣй казва социал-предателъ Асѣвъ Господиновъ.

Въ Източна Европа

**Москва — Варшава — Букурещъ.
Бесарабия — Добруджа. Преговоритъ.**

Последнитъ изявления на правени отъ замѣстника на Чичерина, Литвиновъ по външната политика на Русия и по обезоруженията; критиката на Марселъ Кашенъ въ французкия парламентъ срѣщу агресивната политика на Европа спрѣмо съвѣтска Русия, и не даусмисленитъ разкрития на тайни воени договори между Франция, Полша и Ромъния насочени срѣщу Съветитъ, на ново раздвижи общественото мнение въ свѣта.

Демаскирани на другия денъ слѣдъ подписването на Келоговия пактъ съ разкритията по тайното англо-френско морско съглашение, влѣзли въ откритъ конфликтъ по морскитъ пѣтища и колониялнитъ пазари съ Съединенитъ Щати, Франция и Англия правятъ за войкъ една нова ориентация. Не малко въ туй отношение допринесе и нестабилността въ държавитъ на централна, южна и източна Европа. Въ Чехославия, въ Югославия, въ Ромъния и Полша работитъ не трѣгнаха по очакванията на Парижъ. Баланса и за 1928 г. излѣзе пасивенъ. Народнитъ движения въ тия страни превъзможнаха агресивността на правителствата. Въпросътъ за малцинствата откриха голѣми рани по снагата на разнитъ държави. Италия отказва да сътрудничи на замислитъ на Парижъ и Лондонъ, обявявайки ги открито за враждебни на нейнитъ империалистически и завоевателни интереси въ Средиземното море, Балканитъ и Близкия изтокъ.

Гнилостта въ цѣлия държавенъ организъмъ на членове въ малката антанта — Ромъния, Чехия и Югославия, създаде въ Парижъ убеждението, че тѣ не сж стабиленъ елементъ за запазване и разширение на придобивкитъ по Версайскитъ договори.

Обвинявайки организирано и систематически Русия въ во-

ени намѣрения, въ последно време и въ Парижъ и Лондонъ се убедили, че тая диверсия е разбулена прѣдъ световната съвестъ. А съ послѣднитъ конкретни и ясни изявления на Литвинова, и прѣдложението направено отъ Москва на полското правителство за сключване на договоръ между дветъ страни за ненападение, макаръ, че пакта Келогъ още не е ратифициранъ отъ подписалитъ го държави, отне последния козъ отъ ржцетъ на западния вражесбенъ империализмъ, да продължава кампанията си срещу Русия.

Новата диверсия не закѣснѣ. Отъ Парижъ подшушнаха въ Букурещъ на ромънското правителство и то да поиска преговори съ Москва подобно на Варшава. Тая диверсия иде да утѣчи положението. Защото, не можейки да откажатъ отъ Варшава на прѣдложението за миръ направено отъ Русия, полското правителство по силата на тайнитъ споразумѣния, които има съ ромънското, ще иска да наложи, или съвмѣстни прѣговори между Москва, Варшава и Букурещъ или да се водятъ тѣ по отдѣлно но успоредно. И понеже, цѣлото наслѣдство отъ войната стои открито между Русия и Ромъния, и което наслѣдство е твърдѣ комплицирано, хитрата и коварна европейска дипломация се опитва да провали инициативата за разбирателство между Варшава и Москва.

Ромънското правителство влѣзе въ ролата си на агентъ на тая игра. То подготвя вече общественото мнение и настоява за започване прѣговори за неападение съ Русия върху базата:

1. Русия да признае свършения фактъ на алексията на Бесарабия отъ Ромъния;

2. Да повърне Ромънския банковъ стокъ, отнесенъ презъ 1917 г. въ Москва.

Официалната Руска преса дава своя отговоръ и заявява, че въпросътъ за Бесарабия е откритъ. Той е въпросъ на бесарабското население и само единъ плебисцитъ ще го рѣши. Излишно и безпредметно става слѣдователно повдигането подъ друга форма на тоя въпросъ.

И дѣйствително, нали днесъ е освѣтено и отъ всѣкъдѣ се поддържа правото на народитъ да се самоопредѣлятъ и да разполагатъ свободно съ сѣдбинитъ си? Защо тогава ще се налага на бесарабското население режими отъ чужди правителства, които спорятъ противъ неговата воля?

Очевидно голѣми и малки империалистически държави искатъ да наложатъ на всѣкъдѣ признаването на установения съ подписническитъ договори редъ на нѣщата въ Европа и да обявятъ всичко, което е противъ тѣхъ, за опасностъ грозяща мира въ Европа.

Но ние повдигаме още единъ въпросъ — въпроса за Добруджа. Руското правителство което пледира за правата и свободитъ на подписнатитъ народи и за правото тѣ сами да разполагатъ съ сѣдбинитъ си, има всичкия повелителенъ човѣшки дългъ, да се застъпи и за останалитъ подписнати народи въ Ромъния, каквото въ случая е и съ добруджанскитъ. Отъ друга страна въ никой случай, банковата наличностъ, която ромънското правителство отнесе доброволно презъ 1917 г. въ Москва, не бива да бжде освободена. Тая наличностъ трѣбва да послужи и за обезщетение на ограбенитъ и онеправдани инородни населения въ Ромъния. Добруджанското население, което се чувствува изоставено отъ свѣта и което е третирано отъ ромънската чокойска властъ по злѣ отъ добитѣкъ, чиито имоти, училища, черкви, права, свободи, дори и живота се отнематъ чувствуватъ, че неговата сѣдба е тѣсно свързана съ тая на бесарабци и има всичкото право да поиска защита отъ ония, които сами сж се нагърбили съ покровител-

ство правата на подписнатитъ народи.

Въ Москва се намиратъ и всички документи за собственостъ прибрани презъ 1914 г. отъ Ром. правителство и отнесени въ Москва. Тия документи сж право на население то, а не на Ром. правителство. Сложна е проблемата за мира. Верига сж въпроситъ, които прѣдварително трѣбва да получатъ своето разрѣшение, да да ни доведатъ неминуемо до разбирателството между народитъ. Увлеченитъ и заразенитъ отъ алчностъ и завоевания правителства, доказаха своята негодностъ да наложатъ мира. Всичкитъ тѣхни опити и прѣговори все повече разкриватъ у тѣхъ бацила на войната и подтисничество. Тѣ го носятъ въ себе си и съ себе си. Тѣ не могатъ да се освободятъ отъ него И тѣ ще завършатъ съ война. Тѣ не могатъ да я избѣгнатъ. Тѣ я готвятъ, за да се сгромолясятъ окончателно и безвъзвратно, заедно съ подържания отъ тѣхъ режимъ на завоевания, империализмъ и подтисничество, за да отворятъ ерата за едно дѣйствително разбирателство между народитъ, когато само подписнатитъ народи ще намѣрятъ гарантираното право, да разполагатъ свободно и абсолютно съ сѣдбата си.

Къмъ читателитъ

Получаватъ се въ редакцията писма, въ които ни се оплакватъ, че платили абонамента, а вестника не получавали. Нѣкои отъ тия писма не носятъ никакви подписи и адреси и става невъзможно да се направятъ справки. Умоляватъ се читателитъ да внимаватъ, защото такива неподписани писма не могатъ да бждатъ удовлетворени.

Добруджанци, презрете бандитизма на XII конгресъ. Той е позоръ за национ а л ъ - освободителното добруджанско движение.

Къмъ абонатитъ

Умоляватъ се абонатитъ ксито още не сж се отчетели да сторятъ това въ найблизъкъ срокъ.

Умоляватъ се сжщо и ония, които получаватъ връзки редовно да се отчетатъ.

Акциуна Българска тѣ е името на секретаря на полицейския Изпълнителенъ Комитетъ.

Противъ конгреснитъ изключвания

Цариградската „Задгранична културно-просвѣтна група „Добруджа“ свика на 20 декември извънредно събрание по случай конгреса и конгреснитъ решения въ България на което взема следната:

РЕЗОЛЮЦИЯ:

1) Осждаме патриотаршината, декемвистината, полицейската намѣса, законитъ съ убийство и побоищата надъ делегатитъ, отъ банката на В. Д. Р. О., които безкаказано вилнѣха въ конгреса съ целъ да завладеятъ добруджан. движението и го привържатъ къмъ широканската партия.

2) Протестираме противъ незаконното решение на конгреса за изключването на достойно заслужилитъ добруджански деятели Д-ръ Вичевъ, Д. Ганевъ, Иванъ Георгиевъ, П. Тютюнджиевъ, Д. Мирчевъ и др. като противоуставно и незаконно.

3) Апелираме къмъ всички добр. организации и групи въ България, Ромъния и странство да поведатъ енергична борба противъ предателитъ и чуждитъ агенти въ добр. движението и да подкрепятъ носителитъ на Дочовия завѣтъ.

4) Извикваме съ всички братски организации: долу агентитъ и предателитъ на добруджанското движение! Да живѣе единна и независима Добруджа, като равноправенъ членъ въ общото семейство на балканскитъ народи.

Секретаръ на групата:
И. Т. Урумовъ

Султана Р. Петрова

ДИМИТРАКИ БЕЙ

По случай 50 години отъ новото робство на Добруджа

Посвещавамъ тия спомени на паметта на дѣдо Димитраки Бей неуморимия добруджански ратникъ за църковното и народното освобождение съ чувство на неизмѣрима любовъ, почитъ и възхищение.
Автора

(Продължение отъ брой 44)

Ний бѣхме единственитъ които той искаше да вижда около себе си. Още една година бѣ минала, какъ се върнахме въ Тулча. Префекта Полъ Статеску продължаваше своята изстребителна политика спрѣмо българитъ въ Добруджа. Неговия достоенъ наслѣдникъ Неницеску бива найголемия врагъ на българитъ.

Нови изпитания почватъ за дѣдо ми. Голѣмия му чифликъ „Кжшлата“ се оспоря на основание на турскитъ „мерни“, които не даваха право на собственостъ асамо таксана на ползване на земята. Кжшлата е цѣло село принадлежащо на дѣдо ми. Кашкавалджийницата, млѣкарницата, оборитъ за овцетъ сж построени отъ дѣдо ми.

Префекта бърза да приложи закона. Дѣдо ми подкрепенъ отъ председателя на сѣда г нѣ Капелане, останалъ му до край веренъ, се бори отчаяно и губи все повече и повече сили. По съветитъ на лѣкаритъ заминава за Карлсбадъ, отъ кждето се връща закрепналъ. Префекта Статеску обаче е немилостивъ, всичкитъ молби на вуйчо ми Телмахъ да

отложатъ въпроса за „Кжшлата“ до гдето дѣдо ми е живъ, оставатъ напразни. Гоненията продължаватъ безжалостно до близкия край на сѣлския покойникъ. Бѣха се изминали още две години отъ послѣдното посещение на баща ми. Получихме писмо, че прѣзъ лѣтото той ще дойде въ Тулча да ни види. Едва върнали се въ Тулча и баща ми наедно съ Тодоръ Икономовъ пристигнаха. Тодоръ Икономовъ бѣше наново министъръ, мисля че той бѣше дошелъ нарочно за да убеди дѣдо ми и вуйчовцитъ ми да се преселатъ въ София.

Какъ ясно е предъ мене тоя денъ — колко добръ си спомнямъ дѣдевитъ думи — какъвъ дълбокъ отпечатѣкъ сж оставили тѣ въ душата ми!

Въ турската стая дѣдо седеше на голѣмото кожено кресло до него на другото кресло се бѣ разположилъ бати Тодоръ Икономовъ. Както винаги и сега азъ стоя опряна на коленетъ на дѣдо ми при, всѣ, че бѣхъ вече 14 годишно момиченце. Бати Тодоръ разказваше, описваше на дѣдо ми,

спокойния животъ въ свободна България, мжчеше се да горѣши да напустѣ Тулча и се отърве отъ вечнитъ изпитания на които бѣше катедневно подложенъ. Дѣдо слушаше мълчаливо, пушеше си чибукъ.

Какво чакашъ чичо? Ще тѣ изведѣтъ тия издѣнници ела си въ твоето отечество гдето ще намѣришъ почитъ и уважение говореше бати Тодоръ.

Дѣдо поклати глава и послѣ твърдо отговори:

— А кой щеоста не да помага на нашитъ тука? Кой ще остане да каже че това е българската земя? Не мога да я напустна — ще остана ще се боря до кога сили далъ Господъ — па кога умра, моя гробъ нека остане, мълчаливъ протестъ противъ вѣпницата неправдс извършена върху бедната Добруджа — и мойтѣ синове тука ще останатъ, верни на земята която ни е отхранила — българска сж и българска ще умратъ въ поробена земя!

Бати Тодоръ мълчи, навежда глава, въздиша.

Както речеъ чичо, азъ дойдохъ да те видя. Пакъ помисли чичо.

— Нѣма какъво да мисля Тодоре, дълго съмъ го мислилъ — да съмъ живъ само да свърши Микъ, да се върне при мене да отидѣтъ съ него въ Бадила пакъ, за тѣмъ моля Бога“.

Имали още такива хора въ българския народъ се питамъ

отдавна и отговоръ не намирамъ!...

Презъ това лѣто дойде въ Тулча и другия плѣменикъ на дѣдо ми — Петъръ Димитровъ, той бѣше тогава управител въ Пловдивъ и отиваше да се жени въ Браила за една красива българка. Като че ли Господъ пожела да даде послѣдна утѣха на дѣдо ми, да види близки свой, да имъ се понаредва въ своето осамотение. Баща ми и бати Тодоръ отплетуваха. Тоя пѣтъ баща ми престопа дълго време при насъ, той се бѣше вече установилъ въ София, бѣше по свободенъ и можеше да отидѣ повече време за дѣдо ми. Дѣдо питаше много за брата си Перикли.

Здравъ ли е? Доволенъ ли е въ Варна? И защо не дойде да го видя?

— Гелѣгелелимъ, казваше дѣдо — ще дойде може би, ама азъ ще ли съмъ живъ да го видя?

Нѣкава си тѣжа по близкитъ си бѣше го налегнала и съ насъ тоя пѣтъ по-мжчно се раздѣли.

Още една година безгрижна и весела. Отъ менъ по-щастливо дете на дали е имало тогава. Смѣхътъ бѣше най-вѣрния ми и неразделенъ другаръ.

— „Султанка е направена отъ слжнице“ казваше г-жа Боркъ.

Сестра ми бѣше гордостта на дѣдо ми. Интелигентна и работлива — тя бѣше любимката на г-жа Боркъ. Лѣка полѣтка пансиона се изпълни съ български добруджански дѣца, които Госпожа

Боркъ особено обикна.

О тая Добруджа какви хубави дѣца ражда, казваше тя.

И пакъ настѣпи лѣтото. Съ радостъ трѣгнахъ за Тулча. Дѣдо бѣше много вече остарѣлъ, отпадналъ при всѣ, че бѣше едва на 63 години.

Заминахме за Бадила — дѣдо не искаше никога вече да види, останаме сами съ огорчения, измѣнения дѣдо — по цели дни не чуваше глъчка въ къщи. Сестра ми и азъ шетахме. Дѣдо говореше само за сѣлскитъ си умрѣли.

Не приличате на майка си, тя имаше златни ржце, знаеше да шие, да готви, да свирѣ, хубава, умна, добра бѣше — много рано си отиде, не можахъ да я прѣжала. И баба ви отъ скръбъ по нея умрѣ. Необикновена жена бѣше баба ви Султана, господарка строга ама справедлива. Нѣмаше бѣдни въ Тулча когато бѣше жива — Султана поминишъ ли Танка, когато те водеше съ малкото фаятонче и малкитъ кончета въ беднитъ махали? Умрѣ Султана, нѣма вече кой да прегледа бѣднитъ. Ами ти Льольока поминишъ ли като пращаше въ затворитъ храна? Османлий бѣха турцитъ. позволиха и да ходи изъ затворитъ, да преглежда арестантитъ, да имъ носи ризи, чорапи, лѣкарства — казваше дѣдо ми. Днесъ си спомнямъ всичко това съ умиление и възхищение, а тогава съ какво нетърпение чакахме, да се свърши лѣтото за да се върна пакъ въ моя веселъ

